EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 24.5.2023.
COM(2023) 616 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Luksemburgas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Luksemburgas 2023. gada stabilitātes programmu

{SWD(2023) 616 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Luksemburgas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Luksemburgas 2023. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241[3], ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot ES finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm tas sekmē ekonomikas un sociālo atveseļošanu un ilgtspējīgu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju ES un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no Atveseļošanas un noturības mehānisma.

---

1 OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

2 OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

(2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu[4], tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja pētījumā izvirzītās prioritātes saistībā ar konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2023. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā norādīja Luksemburgu kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī atzinumu par Luksemburgas 2023. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2023. gada 13. martā.

(3) Lai gan ES valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā ES nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, ES ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īsterminā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomisko stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība pievērsta arī ES konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.

(4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu "*Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam*"[5], kura mērķis ir uzlabot ES neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Plāns papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Plāna mērķis ir veicināt labvēlīgākus apstākļus tādu neto nulles emisiju tehnoloģiju un produktu ES ražošanas jaudas izvēršanai, kas vajadzīgi Eiropas vērienīgo klimatisko mērķrādītāju sasniegšanai, kā arī nodrošināt piekļuvi attiecīgajām kritiski svarīgajām izejvielām, tostarp diversificējot piegādes avotus, pienācīgi ekspluatējot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimāli palielinot izejvielu reciklēšanu. Tas balstās uz šādiem četriem pīlāriem: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, paātrināta piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā arī ar paziņojumu "*ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada*"[6], kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus ES un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.

(5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot pieņemtos atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku

[4] COM(2022) 780 final.
[5] COM(2023) 62 final.
[6] COM(2023) 168 final.

daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi arī attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

(6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās *REPowerEU* regulas[7] mērķis ir ātri izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un ES energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Tās arī palīdzēs uzlabot ES neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā neto nulles emisiju laikmetam, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.

(7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas fiskālās politikas norādes 2024. gadam. Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju[8]. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023.–2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā, kā arī ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi. Dalībvalstis tika aicinātas savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās deficīta atsauces vērtības 3 % no IKP ievērošanu, kā arī ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtojoties ar enerģijas cenu saistītajam spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem turpmāk vajadzētu būt daudz mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājsaimniecības un uzņēmumus. Komisija ierosināja, ka fiskālajiem ieteikumiem jābūt izteiktiem skaitļos un diferencētiem un ka tie jāformulē, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem, kā ierosināts tās Paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm[9]. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.

---

7 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

8 COM(2023) 141 final.

9 COM(2022) 583 final.

(8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem nolūkā īstenot visaptverošu ES ekonomikas pārvaldības noteikumu reformu. Šo priekšlikumu galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Priekšlikumu mērķis ir nodrošināt dalībvalstīm lielāku kontroli pār savu vidēja termiņa plānu izstrādi, vienlaikus ieviešot arī stingrāku izpildes režīmu, lai nodrošinātu to, ka dalībvalstis pilda saistības, ko tās uzņēmušās savos vidēja termiņa fiskālajos un strukturālajos plānos. Mērķis ir pabeigt likumdošanas darbu 2023. gadā.

(9) Luksemburga savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 21. aprīlī. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 13. jūlijā pieņēma lēmumu par Luksemburgas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu[10]. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Luksemburga ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(10) Luksemburga saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. panta 1. punktu 2023. gada 28. aprīlī iesniedza savu 2023. gada valsts reformu programmu un 2023. gada 27. aprīlī – 2023. gada stabilitātes programmu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Luksemburgas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Luksemburgu[11] publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Luksemburga īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Luksemburga īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Luksemburgas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(12) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Luksemburgu un rezultātus publicēja 2023. gada 24. maijā[12]. Tā secināja, ka Luksemburgā nav makroekonomikas nelīdzsvarotības. Konkrētāk, neaizsargātība saistībā ar augstajām mājokļu cenām un augsto mājsaimniecību parādu pēdējā laikā ir palielinājusies, taču kopumā šķiet, ka tā līdz šim ir ierobežota, un paredzams, ka vidējā termiņā tā mazināsies. Spēcīgs iedzīvotāju skaita pieaugums kopā ar pieaugošiem hipotekārajiem kredītiem, ko stimulēja fiskālais atbalsts, ir palielinājis pieprasījumu

[10] Padomes Īstenošanas lēmums (2021. gada 13. jūlijs) par Luksemburgas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 10155/21; ST 10155/21 ADD 1).

[11] SWD(2023) 616 final.

[12] SWD(2023) 638 final.

pēc mājokļiem, savukārt piedāvājumu ierobežo tas, ka ir maz apbūvei pieejamas zemes, kā arī zemes īpašumu uzkrāšana. Arvien pieaugošā atšķirība starp mājokļu pieprasījumu un piedāvājumu ir izraisījusi mājokļu cenu spēcīgu pieaugumu, pieaug arī mājokļu cenu pārāk augstas novērtēšanas risks un pasliktinās mājokļu pieejamība cenas ziņā. Procentu likmju pieaugums ir izraisījis pavērsienu tirgū: mājokļu cenu pieaugums 2022. gada beigās nepārprotami palēninājās, un mājokļu darījumu skaits strauji samazinājās. Tomēr nav gaidāma krasa mājokļu cenu korekcija, jo ienākumu līmenis joprojām ir labs un paredzams, ka piedāvājuma deficīts turpināsies. Mājsaimniecību parāds izmantojamo ienākumu ziņā ir ļoti liels, un tas ir palielinājies, savukārt aizņēmumi 2022. gada beigās nedaudz samazinājās. Arī mājsaimniecību finanšu aktīvi ir ievērojami, līdz ar augstāku ienākumu un labklājības līmeni pieaug parādsaistības, un banku sektors ir stabils, kas kopumā mazina makrofinansiālos riskus. Papildu politikas centieni, tajā skaitā pastiprinot un par prioritāti nosakot neseno pasākumu pieņemšanu un īstenošanu, tostarp periodiskie nodokļi, kuru mērķis ir palielināt apbūvējamas zemes piedāvājumu, apvienojumā ar notiekošo zemes izmantošanas plānošanas reformu, varētu palīdzēt palielināt mājokļu piedāvājumu, tostarp nodrošinot cenas ziņā pieejamus un sociālus mājokļus, kas paredzēti tiem, kuriem tie visvairāk nepieciešami. Varētu uzlabot arī īres tirgus efektivitāti. Turklāt, samazinot hipotekāro procentu atskaitījumus, kas nesen tika ievērojami palielināti, tiktu mazināti fiskālie stimuli aizņemties, kas veicina augstās mājokļu cenas.

(13) Pamatojoties uz *Eurostat* validētajiem datiem[13], Luksemburgas vispārējās valdības budžeta pārpalikums samazinājās no 0,7 % no IKP 2021. gadā līdz 0,2 % 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds nedaudz palielinājās no 24,5 % no IKP 2021. gada beigās līdz 24,6 % 2022. gada beigās.

(14) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši fiskālās politikas pasākumi, kas pieņemti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Šādi ieņēmumus mazinoši pasākumi 2022. gadā ietvēra produktu nodokļu samazināšanu ar mērķi pazemināt patēriņa cenu benzīnam, dīzeļdegvielai un kurināmajam par 7,5 centiem litrā; bet izdevumus palielinoši pasākumi ietvēra enerģijas nodokļa kredīta ieviešanu[14], atbalstu uzņēmumiem, kurus ietekmēja augošās enerģijas cenas, un gāzes cenu pieauguma ierobežošanu. Komisija lēš, ka šo pasākumu neto budžeta izmaksas 2022. gadā būs 0,5 % no IKP. Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējušas arī budžeta izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piešķiršanu no Ukrainas pārvietotajām personām (šīs izmaksas tiek lēstas 0,1 % apmērā no IKP 2022. gadā). Tajā pašā laikā Covid-19 pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 0,8 % no IKP 2021. gadā līdz 0,1 % no IKP 2022. gadā.

(15) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Luksemburgai[15] 2022. gadā īstenot atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina Atveseļošanas un noturības mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas.

(16) Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja[16] 2022. gadā bija atbalstoša: –0,9 % no IKP, kā ieteikusi Padome. Kā ieteikusi Padome, Luksemburga turpināja atbalstīt

---

13 *Eurostat – Euro Indicators*, 47/2023, 21.4.2023.

14 Maksājamie nodokļu kredīti var pārsniegt nodokļu saistības un ietekmēt personas, kas nav nodokļu maksātāji, kā arī nodokļu maksātājus; tāpēc tos klasificē kā izdevumus nacionālajos kontos (EKS 2010, 20.167. un 20.168. pants).

15 Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Luksemburgas 2021. gada stabilitātes programmu (OV C, 2021/C 304/16, 73. lpp.).

atveseļošanu ar investīcijām, ko finansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma. No Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 0,1 % no IKP (0,1 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētās investīcijas deva neitrālu ieguldījumu fiskālajā nostājā[17]. Tādējādi Luksemburga saglabāja valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome. Vienlaikus valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunos ieņēmumu pasākumus) pieaugumam bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 1,3 procentpunktiem no IKP. Šis ievērojamais ekspansīvais ieguldījums ietvēra papildu ietekmi, ko rada pasākumi, kuru mērķis ir mazināt enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi (papildu neto budžeta izmaksas 0,5 % no IKP), kā arī izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu no Ukrainas pārvietotajām personām (0,1 % no IKP). Vienlaikus neto primāro kārtējo izdevumu pieaugumu veicināja arī subsīdijas, citi kārtējie izdevumi un starppatēriņš (0,3 % no IKP). Tādēļ Luksemburga pietiekami nekontrolēja valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu. Valsts finansēto kārtējo izdevumu ievērojamais ekspansīvais ieguldījums bija tikai daļēji saistīts ar pasākumiem, kuru mērķis ir novērst enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi, kā arī izmaksām, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas.

(17) Stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs 2023. gadā un pēc tam ir labvēlīgs. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2023. gadā pieaugs par 2,4 % un 2024. gadā – par 3,8 %. Salīdzinājumam — Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts zemāks reālā IKP pieaugums, proti, 1,6 % 2023. gadā un 2,4 % 2024. gadā, galvenokārt tāpēc, ka samazināsies neto eksporta izaugsmes ietekme 2023. gadā un iekšzemes pieprasījums 2024. gadā[18].

(18) Valdība savā 2023. gada stabilitātes programmā plāno, ka vispārējās valdības bilances deficīta attiecība samazināsies līdz 1,5 % no IKP 2023. gadā Situācijas pasliktināšanās 2023. gadā galvenokārt atspoguļo papildu pasākumus mājsaimniecību un uzņēmumu ienākumu atbalstam augsto enerģijas cenu un inflācijas dēļ. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pieaugs no 24,6 % 2022. gada beigās līdz 26,1 % 2023. gada beigās. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2023. gadā būs 1,7 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas prognozi tas ir nedaudz lielāks nekā stabilitātes programmā prognozētais deficīts, galvenokārt sakarā ar nedaudz mazākiem nodokļu ieņēmumiem. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē plānota nedaudz zemāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP: 25,9 % 2023. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas prognozi atšķirība ir saistīta ar lielāku nominālā IKP pieaugumu 2023. gadā.

---

16 Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, kas attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sīkākai informācijai sk. fiskālās statistikas tabulu 1. izcēlumā.

17 Citiem valsts finansētiem kapitālizdevumiem bija bremzējoša ietekme 0,4 procentpunktu apmērā no IKP, jo samazinājās "Citi kapitāla pārvedumi", kas galvenokārt saistīti ar uzņēmējdarbības atbalsta un atveseļošanas palīdzības pakāpenisku izbeigšanu saistībā ar Covid-19 pandēmiju (*Atveseļošanas un solidaritātes fonds uzņēmumiem*).

18 Attiecībā uz nominālo IKP situācija ir nedaudz atšķirīga; stabilitātes programmā tiek prognozēts, ka nominālā IKP pieauguma temps būs 4,7 % 2023. gadā un 6,0 % 2024. gadā, savukārt Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts augstāks rādītājs 7,1 % apmērā 2023. gadā un salīdzināms rādītājs 5,9 % apmērā 2024. gadā.

(19) Paredzams, ka valdības bilanci 2023. gadā turpinās ietekmēt pasākumi, kas pieņemti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Tie ietver pasākumus, kas pagarināti no 2022. gada (jo īpaši gāzes cenu pieauguma ierobežošanu, subsidējot mājsaimniecību enerģijas izmaksas un tīkla maksas, stabilizējot elektroenerģijas cenas, izmantojot subsīdijas mājsaimniecībām un pasākumus uzņēmumu atbalstam) un jaunus pasākumus, piemēram, subsīdijas siltumapgādei centralizētos tīklos un lieliem mājokļiem, kā arī subsīdijas uzņēmumiem pašpatēriņa veicināšanai, izmantojot fotoelementu elektroenerģiju. Atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek prognozētas 1,1 % apmērā no IKP 2023. gadā[19]. Daži pasākumi 2023. gadā ir vērsti uz visneaizsargātākajām mājsaimniecībām vai uzņēmumiem, bet vairākums pasākumu nav iestrādāts cenas signāls, kas rosina samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķtiecīgo atbalsta pasākumu apmērs, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību fiskālajam ieteikumam 2023. gadam, būs 0,6 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 0,4 % no IKP 2022. gadā).

(20) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica[20] Luksemburgai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai[21], ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Luksemburgai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Luksemburgai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā iniciatīvu *REPowerEU*, tostarp izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus.

(21) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā būs ekspansīva (-1,5 % no IKP) augstas inflācijas kontekstā. Fiskālā nostāja 2022. gadā būs bijusi ekspansīva (–0,9 % no IKP). Prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 1,3 procentpunktiem no IKP. Tas ietver mērķtiecīgo atbalsta pasākumu izmaksu pieaugumu mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu, par 0,3 % no IKP. Tāpēc valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvā ietekme tikai daļēji ir saistīta ar mērķtiecīgo atbalstu mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) ekspansīvu pieaugumu cita starpā veicina arī sociālie pabalsti, kas nav natūrā, subsīdijas, kas saistītas ar vispārējiem pasākumiem enerģētikas jomā, pastāvīgs algu pieaugums publiskajā sektorā, vienreizēja iemaksa ES budžetā un PVN likmju samazināšana. Prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums kopumā neatbilst Padomes

---

19 Šie skaitļi atspoguļo veikto pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

20 Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Luksemburgas valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Luksemburgas 2022. gada stabilitātes programmu (OV C 334, 1.9.2022., 128. lpp.).

21 Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, Luksemburgas potenciālās izlaides vidēja termiņa pieauguma aplēse, kuru izmanto fiskālās nostājas noteikšanai, ir 7,8 % nominālā izteiksmē (10 gadu vidējais rādītājs).

ieteikumam. Tiek prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniegs 0,2 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,1 procentpunktam no IKP. Luksemburga plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus ES fondus, un ir prognozēts, ka tā arī saglabās valsts finansētās investīcijas[22]. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas zaļajā un digitālajā pārkārtošanā un enerģētiskajā drošībā, piemēram, sabiedriskā transporta elektrifikācijā, tramvaju un dzelzceļa tīkla stiprināšanā, klimata un enerģētikas fondā fotoelementu paneļu iegādes atbalstam, sabiedrisko pakalpojumu digitalizācijā un digitālo sakaru drošībā (kvantu tehnoloģija), ko daļēji finansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem ES fondiem.

(22) Saskaņā ar stabilitātes programmu tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts palielināsies, sasniedzot 1,7 % no IKP 2024. gadā. Pieaugums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo atbalsta pasākumu paplašināšanu, lai aizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu ienākumus pret inflācijas kāpuma ietekmi. Programmā paredzēts, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās palielināsies līdz 27,5 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 1,5 % no IKP. Tas ir nedaudz mazāk nekā programmā prognozētais deficīts, galvenokārt sakarā ar mazāku darba ņēmēju atalgojuma un sociālo pārvedumu pieaugumu saskaņā ar Komisijas prognozi. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē plānota zemāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP: 27,0 % 2024. gada beigās.

(23) Stabilitātes programmā ir paredzēts pagarināt enerģētikas atbalsta pasākumu termiņu līdz 2024. gada beigām. Komisija pašlaik pieņem, ka enerģētikas atbalsta pasākumu neto izmaksas 2024. gadā būs 0,5 % no IKP[23] salīdzinājumā ar 1,1 % no IKP 2023. gadā. Šīs aplēses ir atkarīgas no pieņēmuma, ka enerģijas cenas nepalielināsies. Šķiet, ka enerģētikas atbalsta pasākumi, kurus pašlaik plānots saglabāt 2024. gadā, nav vērsti uz neaizsargātām mājsaimniecībām vai uzņēmumiem. Lielākā daļa no tiem pilnībā nesaglabā cenu signālu, lai samazinātu enerģijas pieprasījumu un palielinātu energoefektivitāti.

(24) Padomes Regulā (EK) Nr. 1466/97 ir aicināts katru gadu uzlabot strukturālo budžeta bilanci, lai sasniegtu vidēja termiņa mērķi, par atsauces vērtību nosakot 0,5 % no IKP[24]. Ņemot vērā fiskālās ilgtspējas apsvērumus,[25] būtu lietderīgi uzlabot strukturālo bilanci vismaz par 0,3 % no IKP 2024. gadā. Lai nodrošinātu šādu uzlabojumu, valsts neto finansēto primāro izdevumu pieaugumam[26] 2024. gadā nevajadzētu pārsniegt

22 Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs neitrāla ietekme uz IKP.

23 Komisijas izstrādātā enerģētikas pasākumu definīcija ietver tikai fiskālās politikas pasākumus, kas tieši ietekmē enerģijas cenas vai nodrošina pagaidu ienākumu atbalstu enerģijas patēriņam. Vispārējie inflācijas atbalsta pasākumi nav klasificēti kā enerģētikas pasākumi, kas izskaidro enerģētikas atbalsta pasākumu prognozēto budžeta izmaksu atšķirību starp stabilitātes programmu un Komisijas prognozi.

24 Sk. Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. pantu, kurā arī prasīts veikt korekciju vairāk nekā 0,5 % apmērā no IKP dalībvalstīm, kuru valsts parāds pārsniedz 60 % no IKP vai kurās ir izteiktāki parāda atmaksājamības riski.

25 Komisija aplēsa, ka Luksemburgai būtu vajadzīga stabila strukturālā primārā bilance, lai nodrošinātu, ka valsts parāds vidējā termiņā tiek uzturēts piesardzīgā līmenī. Šīs aplēses pamatā bija Komisijas 2022. gada rudens prognoze. Šīs aplēses sākumpunkts bija prognozētais valdības budžeta deficīts un parāds 2024. gadam, kurā tika pieņemts, ka 2024. gadā tiks atcelti enerģētikas atbalsta pasākumi.

26 Neto primāros izdevumus definē kā valsts finansētos izdevumus, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un izņemot procentu izdevumus, kā arī cikliskā bezdarba izdevumus.

4,8 %, kā atspoguļots šajā ieteikumā. Tajā pašā laikā atlikušie enerģētikas atbalsta pasākumi (ko Komisija pašlaik lēš 1,1 % apmērā no IKP 2023. gadā) būtu pakāpeniski jāatceļ 2023. gadā, ņemot vērā enerģijas tirgus norisesun sākot no vismazāk mērķorientētajiem, un saistītie ietaupījumi būtu jāizmanto, lai mazinātu valdības budžeta deficītu. Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, tas radītu neto primāro izdevumu pieaugumu zem ieteicamā maksimālā pieauguma tempa 2024. gadam. Tomēr saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi neto valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums 2023. gadā neatbilst Padomes ieteikumam. Ja tas apstiprināsies, būtu lietderīgi 2024. gadā samazināt neto primāro izdevumu pieaugumu.

(25) Pieņemot, ka politika netiks mainīta, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 2,9 %, kas ir zem ieteiktā pieauguma tempa.

(26) Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka valdības investīcijas 2023. un 2024. gadā saglabāsies stabilas: 4,5 % apmērā no IKP. Programma attiecas uz reformām un investīcijām, kas, paredzams, veicinās ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Tās ietver investīcijas, kuru mērķis ir veicināt enerģētikas un digitālo pārkārtošanos, kas arī ir daļa no Atveseļošanas un noturības plāna.

(27) Stabilitātes programmā ir izklāstīta vidēja termiņa fiskālā virzība līdz 2027. gadam. Saskaņā ar programmu tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies, sasniedzot 1,0 % no IKP 2025. gadā un 0,8 % līdz 2026. gadam, un tad mazliet pieaugs līdz 0,9 % 2027. gadā. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts saglabāsies zem 3 % no IKP visā programmas aptvertajā laikā. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pieaugs no 27,5 % 2024. gada beigās un līdz 29,0 % 2027. gada beigās.

(28) Demogrāfisko tendenču ietekme uz valdības izdevumiem nākamajās desmitgadēs kļūs izteiktāka, jo paredzams, ka pensionāru skaits uz vienu darba ņēmēju pastāvīgi pieaugs sakarā ar sabiedrības novecošanos un neto migrācijas plūsmu palēninášanos. Ja politika netiks mainīta, Luksemburga saskarsies ar vienu no straujākajiem ES pensiju izdevumu palielinājumiem kā IKP daļu, kas saskaņā ar prognozēm līdz 2070. gadam divkāršosies līdz aptuveni 18 % no IKP, kas ir augstākais rādītājs ES. Tas radīs ievērojamu valsts parāda pieaugumu, apdraudot valsts finanšu ilgtspēju. Atveseļošanas un noturības plānā nav aplūkota pensiju sistēmas ilgtermiņa ilgtspēja. Konkrētāk, plānā nav aplūkota priekšlaicīgas pensionēšanās shēmu negatīvā ietekme un finansiālie stimuli priekšlaicīgi pamest darba tirgu, kas veicina gados vecāku darba ņēmēju zemo nodarbinātības līmeni. Faktiskā pensionēšanās vecuma paaugstināšanai būtu labvēlīga makroekonomiskā ietekme un potenciāls samazināt izdevumus pensijām, jo augstāks gados vecāku darba ņēmēju nodarbinātības līmenis veicinātu ekonomikas izaugsmi. Cīņa pret agresīvu nodokļu plānošanu Eiropas Savienībā ir būtiska, lai: i) novērstu konkurences izkropļojumus starp uzņēmumiem; ii) nodrošinātu taisnīgu attieksmi pret nodokļu maksātājiem un iii) aizsargātu valsts finanses. Luksemburga ir maza atvērta ekonomika ar lielu starptautisku finanšu nozari, kas būtiskā mērā izskaidro lielu finanšu plūsmu pastāvēšanu. Tomēr šīs plūsmas atspoguļo arī daudzu ārvalstniekiem piederošu uzņēmumu klātbūtni valstī, kuri ir iesaistīti uzņēmuma grupas iekšējā finanšu līdzekļu pārvaldībā. Īpašas bažas rada tas, ka netiek ieturēti nodokļi vai veikti līdzvērtīgi pasākumi attiecībā uz procentu un honorāru maksājumiem uz tādām zemu

vai nulles nodokļu jurisdikcijām, kas nav iekļautas ES sarakstā ar jurisdikcijām, kuras nesadarbojas[27]. Luksemburgā bāzētu uzņēmumu izejošajiem procentu un honorāru maksājumiem uz trešo valstu jurisdikcijām var piemērot nelielus nodokļus vai tos neaplikt ar nodokļiem, ja šie maksājumi netiek aplikti ar nodokli vai tiek aplikti ar zemu nodokli saņēmējā jurisdikcijā. Luksemburga ir veikusi dažus pasākumus, lai cīnītos pret agresīvu nodokļu plānošanu. Tomēr līdz šim šie pasākumi nav bijuši pietiekami, lai pievērstos tām nodokļu sistēmas iezīmēm, kuras starptautiski uzņēmumi var izmantot, lai iesaistītos agresīvā nodokļu plānošanā.

(29) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Pašlaik tiek īstenots Luksemburgas atveseļošanas un noturības plāns. Luksemburga savu pirmo maksājuma pieprasījumu, kas atbilst 26 atskaites punktiem un mērķrādītājiem Padomes īstenošanas lēmumā, iesniedza 2022. gada 28. decembrī par 20 miljonu EUR izmaksu saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu. Komisija 2023. gada 28. aprīlī publicēja pozitīvu sākotnējo novērtējumu. Maksājuma pieprasījums tagad tiek apspriests Padomē. Attiecīgie atskaites punkti un mērķrādītāji ietver "Mājokļu pakta 2.0" reformas stāšanos spēkā, kuras mērķis ir palielināt pašvaldību piedāvāto īres mājokļu piedāvājumu par pieņemamu cenu, investīcijas publiskā sektora digitalizācijā un īpaši drošas komunikācijas attīstībā, darbaspēka prasmju pilnveidi, uzsākot programmu "Nākotnes prasmes", kā arī "tīro" transportlīdzekļu iepirkuma reformu. Luksemburga savu plānu iesniedza 2022. gada 11. novembrī, un Padome to apstiprināja 2023. gada 17. janvārī. Paredzams, ka Luksemburga iesniegs *REPowerEU* nodaļu, un tā jau ir nolēmusi pārvietot 128,5 miljonus EUR no *Brexit* korekcijas rezerves uz ANM, lai finansētu tās īstenošanu. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt vēl papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Luksemburgas stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.

(30) Komisija visus Luksemburgas kohēzijas politikas plānošanas dokumentus apstiprināja 2022. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai, kā arī līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Luksemburgā.

(31) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kas risinātas atveseļošanas un noturības plānā, Luksemburga saskaras ar vairākām papildu problēmām, jo īpaši publisko finanšu ilgtermiņa ilgtspēju, kas galvenokārt izriet no pensiju sistēmas, juridiskajām nepilnībām, ko varētu izmantot daudznacionāli uzņēmumi, kuri iesaistās agresīvā nodokļu plānošanā, neaizsargātību saistībā ar augstām mājokļu cenām un mājsaimniecību parādu, trūkumiem izglītības sistēmā, kas palielina nevienlīdzību, un jautājumiem, kas saistīti ar enerģētikas politiku un zaļo pārkārtošanos, tostarp iespējamiem šķēršļiem pārejai no fosilā kurināmā un problēmām transporta tīklā.

[27] Padomes 2022. gada 24. februāra secinājumi par pārskatīto ES sarakstu ar jurisdikcijām, kas nodokļu nolūkos nesadarbojas (OV C 103/01, 3.2.2022., 1. lpp.).

(32) Skolēnu pamatprasmes un vispārējais sniegums lielā mērā ir atkarīgs no viņu sociālekonomiskās un valodas izcelsmes. Vidējais pamatzināšanu un prasmju līmenis 15 gadu vecumā, ko mēra ESAO Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmā (*PISA*), Luksemburgā ir ievērojami zemāks nekā vidēji ES. Atšķirība starp skolēniem, kuriem ir priekšrocības, un viņu nelabvēlīgā situācijā esošajiem vienaudžiem Luksemburgā ir lielāka nekā jebkurā citā ES valstī. Izglītības sistēma nenodrošina visiem skolēniem pietiekamas vajadzīgās pamatprasmes, lai apmierinātu valsts darba tirgus vajadzības. Valsts skolu sistēmā pamatskolās tiek runāts luksemburdziešu valodā, bet lasīt un rakstīt skolēni mācās vācu valodā. Visus priekšmetus (izņemot franču valodu) māca vācu valodā. Tas rada ļoti lielu pieprasījumu pēc valodu prasmēm valstī, kurā tikai vienam no trim skolēniem luksemburdziešu valoda ir pirmā valoda. To 18–24 gadus veco jauniešu īpatsvars, kuri pametuši izglītību un apmācību, nepabeidzot vidējo izglītību, palielinājās no 6,3 % 2018. gadā līdz 8,2 % 2022. gadā. Luksemburga 2022. gada septembrī uzsāka izmēģinājuma projektu četrās pamatskolās, kur skolēni vispirms sāk mācības franču valodā un pēc tam vācu valodā. Ja šī pieeja tiktu izmantota lielākā skaitā skolu, tā varētu palīdzēt uzlabot to skolēnu sniegumu, kuru pirmā valoda nav franču valoda. Luksemburga arī palielināja valsts starptautisko skolu piedāvājumu: sākot ar 2022./2023. gadu, 4 % pirmskolas un pamatskolas skolēnu ir uzņemti minētajās skolās, kur par mācību valodu viņi var izvēlēties angļu, franču vai vācu valodu. Ja šī iespēja mācīties vienā pamatvalodā tiktu sniegta lielākai daļai skolēnu, tā varētu būtiski uzlabot skolēnu iespējas sasniegt labākus mācību rezultātus.

(33) Luksemburgas energosistēmai ir raksturīga liela atkarība no fosilā kurināmā un paļaušanās uz to. Valsts ir liels enerģijas neto importētājs. Tā ir gandrīz pilnībā atkarīga no primārās enerģijas importa – atkarības līmenis 2021. gadā bija 92 %. Nafta nodrošināja 69 % no Luksemburgas energoresursu struktūras, bet dabasgāze – 18 %, savukārt 12 % veidoja atjaunīgie energoresursi, 2022. gadā sasniedzot 572 MW jaudu. Luksemburga neimportē naftu no Krievijas. Attiecībā uz gāzi atkarība no Krievijas ir ierobežota, jo gandrīz 100 % no Luksemburgas patērētās gāzes tika importēti pa cauruļvadiem no Beļģijas un Vācijas, kas nāk no Norvēģijas un Nīderlandes. Luksemburgas dabasgāzes patēriņš laikposmā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam ir samazinājies par 26 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā periodā iepriekšējos piecos gados, pārsniedzot 15 % samazinājuma mērķrādītāju. Luksemburga varētu turpināt centienus uz laiku samazināt gāzes pieprasījumu līdz 2024. gada 31. martam[28].

(34) Lai gan Luksemburga ir cieši savstarpēji saistīta gan elektroenerģijas, gan gāzes ziņā, būs vajadzīgas turpmākas investīcijas, gaidot pieaugošo pieprasījumu pēc atjaunīgajiem energoresursiem un elektroenerģijas. Luksemburgai, sasniedzot savus mērķus enerģētikas un klimata jomā, ir jārisina problēma, kas saistīta ar nepietiekamu mājokļu piedāvājumu. Jāveic renovēšana arī esošajam ēku fondam. Dzīvojamo ēku un renovācijas sektors, kuram piemīt 20,8 % no kopējā enerģijas ietaupījuma potenciāla (GWh izteiksmē), ir otrs lielākais līdz 2030. gadam sasniedzamā kumulatīvā enerģijas ietaupījuma potenciāla avots. Aptuveni 89 % dzīvojamo ēku fonda izmanto apkures sistēmas, kuru pamatā ir fosilais kurināmais (nafta un dabasgāze). Šajā ziņā būtiska nozīme būs pašvaldībām. Ceļu satiksmes sastrēgumi negatīvi ietekmē ekonomiku un vides ilgtspēju, savukārt transports ir atbildīgs par ievērojamu daļu naftas patēriņa un rada 59 % no kopējām siltumnīcefekta gāzu emisijām, salīdzinājumam — attiecīgais

[28] Padomes Regula (ES) 2022/1369 un Padomes Regula (ES) 2023/706.

ES vidējais rādītājs 2019. gadā bija 24 %. Lai gan Luksemburga pieņēma dažus attiecīgus pasākumus, lai uzlabotu ilgtspējīgu transportu, papildu mērķtiecīgāki pasākumi būtiski palīdzētu samazināt atkarību no naftas un siltumnīcefekta gāzu emisijas. Tas ir atspoguļots Luksemburgas NEKP, kurā noteikts, ka līdz 2030. gadam tās autoparkā jābūt 40 % elektrisku un uzlādējamu transportlīdzekļu. Luksemburga ir sev noteikusi mērķi līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti. Pēdējos gados tā ir guvusi ievērojamus panākumus atjaunīgo energoresursu jomā, taču tā joprojām ir viena no dalībvalstīm kur šo resursu īpatsvars ir viszemākais. Lai sasniegtu 2030. gada enerģētikas mērķrādītājus, Luksemburgai būs vēl vairāk jāpalielina ieceru vērienīgums siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai un atjaunīgo energoresursu enerģijas un energoefektivitātes palielināšanai: 25 % enerģijas iegūt no atjaunīgajiem energoresursiem un samazināt enerģijas galapatēriņu no 40 % līdz 44 % salīdzinājumā ar 2007. gadu.

(35) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, ieskaitot neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanu, ieviešanu un uzturēšanu, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un apmācības sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, šiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs, kuras visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. Luksemburga ir pastiprinājusi centienus uzlabot darbinieku prasmes un pārkvalifikāciju nozarēs, kurās vērojama lejupslīde vai kuras pārveidojas. Tomēr dažās profesijās (ieskaitot politikas un plānošanas vadītājus) joprojām trūkst darbaspēka. Tas ir iespējams šķērslis zaļās pārkārtošanās procesā un *REPowerEU* īstenošanā.

(36) Padome ir izskatījusi 2023. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums[29] ir atspoguļots 1.ieteikumā.

(37) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm ieteica rīkoties, tostarp izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai i) 2023. gadā saglabātu parāda atmaksājamību un atturētos no kopējā pieprasījuma visaptverošas stimulēšanas, veidotu labāk mērķorientētus fiskālos pasākumus augsto enerģijas cenu ietekmes mazināšanai un apsvērtu piemērotus veidus, kā samazināt atbalstu, mazinoties enerģijas cenu radītajam spiedienam; ii) uzturētu augstu publisko investīciju līmeni un veicinātu privātās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās atbalstam; iii) atbalstītu algu attīstību tādā veidā, lai mazinātu pirktspējas zudumu, vienlaikus ierobežojot sekundāro ietekmi uz inflāciju, turpinātu uzlabot aktīva darba tirgus politiku un novērst prasmju trūkumu; iv) uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un nodrošinātu, ka enerģijas atbalsts uzņēmumiem ir izmaksu ziņā efektīvs, īslaicīgs, orientēts uz dzīvotspējīgiem uzņēmumiem un ka tas saglabā stimulus zaļās pārkārtošanās realizēšanai; un v) saglabātu makrofinansiālo stabilitāti un uzraudzītu riskus, vienlaikus turpinot darbu pie banku savienības izveides pabeigšanas. 1., 2., un 4. ieteikuma īstenošana Luksemburgai palīdzēs īstenot pirmo, otro, trešo, ceturto un piekto eurozonai adresēto ieteikumu.

[29] Atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktam un 9. panta 2. punktam.

AR ŠO IESAKA Luksemburgai 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Līdz 2023. gada beigām izbeigt spēkā esošos enerģētikas atbalsta pasākumus, izmantojot saistītos ietaupījumus, lai samazinātu valdības budžeta deficītu. Ja jauns enerģijas cenu pieaugums liek veikt atbalsta pasākumus, nodrošināt, ka tie ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, par fiskāli pieņemamu cenu un saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

   Nodrošināt piesardzīgu fiskālo politiku, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu 2024. gadā, lai tas nepārsniegtu 4,8 %.

   Saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt ANM dotāciju un citu ES fondu efektīvu apguvi, jo īpaši, lai veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos.

   Laikposmā pēc 2024. gada turpināt īstenot vidēja termiņa fiskālo stratēģiju pakāpeniskai un ilgtspējīgai konsolidācijai apvienojumā ar investīcijām un reformām, kas veicina lielāku ilgtspējīgu izaugsmi, lai panāktu piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli.

   Samazināt riskus, kas saistīti ar mājokļu tirgu, jo īpaši samazinot hipotekāro procentu atskaitījumus un veicot pasākumus apbūvējamas zemes piedāvājuma palielināšanai. Risināt pensiju sistēmas ilgtspējas problēmu ilgtermiņā, jo īpaši ierobežojot priekšlaicīgas pensionēšanās iespējas un palielinot gados vecāku darba ņēmēju nodarbinātības līmeni. Intensificēt pasākumus, lai efektīvi apkarotu agresīvu nodokļu plānošanu, tostarp nodrošinot pietiekamu nodokļu uzlikšanu izejošajiem procentu maksājumiem un honorāriem uz nulles un zemu nodokļu jurisdikcijām.

2. Turpināt vienmērīgi īstenot pārskatīto atveseļošanas un noturības plānu un ātri pabeigt *REPowerEU* nodaļu, lai ātri sāktu tās īstenošanu. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu ciešā papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu.

3. Uzlabot skolu izglītības sistēmas sniegumu un veicināt vienlīdzīgas iespējas visiem skolēniem, jo īpaši pielāgojot mācīšanu nelabvēlīgā situācijā esošu skolēnu un dažādu valodu izcelsmes skolēnu vajadzībām.

4. Samazināt atkarību no fosilā kurināmā, palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, elektroenerģijas pārvades jaudu, atvieglojot atļauju piešķiršanas procedūras un investīcijas energoefektivitātē gan dzīvojamo ēku, gan nedzīvojamo ēku sektorā. Palīdzēt pašvaldībām izstrādāt detalizētus vietējos plānus atjaunīgo energoresursu enerģijas, tostarp vēja enerģijas un fotoelementu enerģijas, un centralizētās siltumapgādes un dzesēšanas sistēmu ieviešanai. Turpināt veicināt transporta elektrifikāciju un veikt investīcijas sabiedriskā transporta tīklos un infrastruktūrā. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs